

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Filipa Dienstbiera, soudce JUDr. Tomáše Langáška a soudkyně zpravodajky Mgr. Veroniky Baroňové v právní věci žalobců: **a)** město **Kyjov**, sídlem Masarykovo náměstí 30/1, Kyjov, **b)** město **Hodonín**, sídlem Národní třída 373/25, Hodonín, **c)** obec **Vlkoš**, sídlem Vlkoš 95, **d)** město **Veselí nad Moravou**, sídlem tř. Masarykova 119, Veselí nad Moravou, žalobci a) až d) zastoupení Mgr. Janou Zwyrtek Hamplovou, advokátkou, sídlem Olomoucká 261/36, Mohelnice, **e)** **Vodovody a kanalizace Hodonín, a.s.**, sídlem Purkyňova 2933/2, Hodonín, zastoupená Mgr. Pavlem Černým, advokátem, sídlem Údolní 567/33, Brno, **f)** obec **Vřesovice**, sídlem Vřesovice 72, **g)** město **Vracov**, sídlem náměstí Míru 202, Vracov, **h)** obec **Nechvalín**, sídlem Nechvalín 13, **i)** obec **Vnorovy**, sídlem Hlavní 750, Vnorovy, **j)** obec **Tvarožná Lhota**, sídlem Tvarožná Lhota 190, **k)** obec **Starý Poddvorov**, sídlem Starý Poddvorov 230, **l)** obec **Mutěnice**, sídlem Masarykova 200, Mutěnice, **m)** obec **Archlebov**, sídlem Archlebov 2, **n)** obec **Hrušky**, sídlem U Zbrojnice 100, Hrušky, **o)** obec **Nová Lhota**, sídlem Nová Lhota 355, **p)** obec **Hovorany**, sídlem Hovorany 45, **q)** obec **Ježov**, sídlem Ježov 75, **r)** obec **Žeravice**, sídlem Žeravice 40, **s)** obec **Moravský Písek**, sídlem Velkomoravská 1, Moravský Písek, zastoupena Mgr. Pavlem Černým, advokátem, sídlem Údolní 567/33, Brno, **t)** **Jihomoravský kraj**, sídlem Žerotínovo nám. 449/3, Brno, **u)** město **Uherský Ostroh**, sídlem Zámecká 24, Uherský Ostroh, **v)** **Ing. J. K.**, bytem R. 1336, V. n. M., adresa pro doručování: D. 769, U. O., proti žalovanému: **Český báňský úřad**, sídlem Kozí 748/4, Praha, **za účasti: I)** **České štěrkopísky spol. s r.o.**, sídlem Cukrovarská 34, Praha, zastoupená Mgr. Tomášem Uherkem, advokátem, sídlem Jandova 8, Praha, **II)** obec **Karlín**, sídlem Karlín 60, **III)** obec **Čejč**, sídlem Čejč 430, obě zastoupeny Mgr. Janou Zwyrtek Hamplovou, advokátkou, sídlem Olomoucká 261/36, Mohelnice, týkající se žalob proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 5. 2020, č. j. SBS 09782/2019/ČBÚ-21/13, v řízení o kasační stížnosti stěžovatelů: **A)** obec **Sobůlky**, sídlem Sobůlky 105, **B)** obec **Kostelec**, sídlem Kostelec 260, **C)** obec **Vacenovice**, sídlem Na Dědině 243, Vacenovice, **D)** obec **Skoronice**, sídlem Skoronice 102, **E)** obec **Mikulčice**, sídlem Mikulčice 245, **F)** obec **Sudoměřice**, sídlem Sudoměřice 322, **G)** obec **Domanín**, sídlem Domanín 9, **H)** obec **Hýsly**, sídlem Hýsly 100, **I)** obec **Čejkovice**, sídlem Templářská 500, Čejkovice, **J)** obec **Petrov**, sídlem Petrov 113, **K)** obec **Věteřov**, sídlem Věteřov 2074, **L)** obec **Stavěšice**, sídlem Stavěšice 9, **M)** obec **Lovčice**, sídlem Lovčice 118, **N)** obec **Dolní Bojanovice**, sídlem Hlavní 383, Dolní Bojanovice, **O)** obec **Šardice**, sídlem Šardice 601, **P)** obec **Ostrovánky**, sídlem Ostrovánky 1, **Q)** obec **Ratíškovice**, sídlem U Radnice 1300, Ratíškovice, **R)** obec **Kelčany**, sídlem Kelčany 3, **S)** obec **Bukovany**, sídlem Bukovany 222, **T)** obec **Dubňany**, sídlem nám. 15. dubna 1149, Dubňany, **U)** obec **Mouchnice**, sídlem Mouchnice 7, **V)** obec **Dražůvky**, sídlem Dražůvky 114, **W)** město **Bzenec**, sídlem nám. Svobody 73, Bzenec, **X)** město **Ždánice**, sídlem Městečko 787, Ždánice, **Y)** obec **Čeložnice**, sídlem Čeložnice 3, **Z)** obec **Dambořice**, sídlem Pod Kostelem 69, Dambořice, **AA)** obec **Josefov**, sídlem Hlavní 131, Josefov, **AB)** obec **Strážovice**, sídlem Strážovice 196, všichni stěžovatelé zastoupení Mgr. Janou Zwyrtek Hamplovou, advokátkou, sídlem Olomoucká 261/36, Mohelnice, proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29. 9. 2020, č. j. 31 A 112/2020 - 359,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e o d m í t á** .
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žádná z osob zúčastněných na řízení **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Podanou kasační stížností se stěžovatelé (28 jednotek územní samosprávy) domáhají zrušení v záhlaví označeného usnesení Krajského soudu v Brně (dále též „krajský soud“), kterým stěžovatelům nebylo přiznáno postavení osob zúčastněných na řízení v soudním řízení vedeném pod sp. zn. 31 A 112/2020, v němž krajský soud přezkoumával zákonnost žalobami napadeného rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 5. 2020, č. j. SBS 09782/2019-ČBÚ-21/13, ve věci stanovení dobývacího prostoru Uherský Ostroh, ev. č. 711 96, pro dobývání výhradního ložiska Moravský Písek - Uherský Ostroh (B3 012 200).

II. Kasační stížnost, vyjádření účastníků a osoby zúčastněné na řízení I)

[2] Stěžovatelé v kasační stížnosti poukázali na skutečnost, že není v regionu jiného subjektu, který by měl veřejný zájem větší, než je tomu v případě jednotek územní samosprávy, jichž se stanovení dobývacího prostoru s rozsáhlým regionálním vlivem významně dotýká (s ohledem na ochranu vlastních občanů uloženou obcím zákonem, včetně zajišťování dodávek pitné vody pro občany, tj. i v takovém případě, kdy dobývací prostor přímo nezasahuje pozemky ve vlastnictví stěžovatelů). Dle stěžovatelů se tedy nelze ztotožnit se závěrem soudu, že stanovení dobývacího prostoru nemá na stěžovatele přímý vliv, zvláště vytváří-li se již dnes předpoklady pro budoucí povolovací řízení, při jejichž splnění bude žadateli vydáno rozhodnutí o povolení těžby, z něhož již „nebude úniku“ a proti němuž budou obce bezmocné (aniž by jim v prvotní fázi byla dána možnost se bránit). Ohrožuje-li vydané správní rozhodnutí zdroj pitné vody pro obyvatele obcí v regionu, nepochybně stěžovatelům mělo být umožněno účastnit se soudního řízení, v němž je rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru přezkoumáváno. Stěžovatelé odmítli závěr krajského soudu, že samotné stanovení dobývacího prostoru nemá bezprostřední vliv na okolí, a že jím tedy nemůže být dotčen ani konečný spotřebitel pitné vody ze zdrojů nacházejících se v blízkosti sporného záměru, ani okolní obce, jejichž úkolem je zajišťovat dodávky pitné vody pro obyvatelstvo.

[3] Žalobci e) a s) - Vodovody a kanalizace Hodonín, a.s. a obec Moravský Písek - ve svém vyjádření souhlasili s obsahem podané kasační stížnosti. Pokládali za významné, že podle § 27 odst. 6 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), je stanovení či změna dobývacího prostoru také rozhodnutím o změně využití území ve smyslu stavebního zákona, a tedy jsou kotázce dotčení na právech relevantní závěry vyslovené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2011, č. j. 7 As 54/2011 - 85. V této souvislosti podotkli, že rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru bude mít (vzhledem k jeho rozsahu) značný regionální dopad, a dotkne se tedy nejenom obcí, jejichž pozemky budou

pokračování

tímto rozhodnutím přímo zasaženy, resp. v jejichž územním obvodu bude dobývací prostor vymezen, nýbrž nepochybně i okolních obcí. Toto dotčení se může přímo projevat např. poklesem kapacit podzemní vody či negativními vlivy na zdroje pitné vody na území stěžovatelů. Stran posouzení otázky možného dotčení na právech žalobci poukázali na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 2. 2020, č. j. 5 As 36/2009 - 123, usnesení rozšířeného senátu ze dne 5. 12. 2017, č. j. 2 As 196/2016 - 123, rozsudek ze dne 30. 1. 2019, č. j. 6 As 324/2018 - 36, nebo rozsudek ze dne 18. 4. 2014, č. j. 4 As 157/2013 - 33, přičemž se domnívali, že stěžovatelům mělo být v soudním řízení postavení osob zúčastněných na řízení přiznáno.

[4] K věci podala vyjádření také žalobkyně v) - Ing. J. K. Uvedla, že stanovení dobývacího prostoru pro těžbu šterkopísku bude představovat vysoké riziko pro vodní zdroj Bzenec-komplex, přičemž požadavek na zajištění pitné vody lze nepochybně označit za veřejný zájem. Dle žalobkyně právo domáhat se příznivého životního prostředí zaručuje Listina základních práv a svobod v čl. 35 a čl. 36 a rozhodnutí týkající se základních práv nesmí být dle Listiny vyloučeno ze soudního přezkumu. Žalobkyně upozornila na skutečnost, že v daném případě by každá povodeň a každé zjištěné znečištění vedlo k vyřazení uvedeného zdroje pitné vody s otevřenou hladinou podzemních vod, a to případně i navždy.

[5] Žalovaný Český báňský úřad se v podaném vyjádření ke kasační stížnosti v plném rozsahu ztotožnil s odůvodněním napadeného usnesení krajského soudu. Ve shodě s krajským soudem poukázal na skutečnost, že samotné stanovení dobývacího prostoru nemá bezprostřední vliv na okolí, a tedy se přímo dotýká pouze osob, kterým je rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru adresováno. Dle názoru žalovaného žádný ze stěžovatelů nenaplňuje materiální znaky účastníka řízení ve smyslu § 28 odst. 2 horního zákona, ani se účastníkem řízení nestal postupem dle § 9c odst. 3 písm. a) zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „zákon o posuzování vlivů“). Žalovaný připomněl, že účelem stanovení dobývacího prostoru je – v zájmu řádného nakládání s nerostným bohatstvím – zejména určení konkrétní organizace, která může na daném území do budoucna požádat o povolení hornické činnosti, a teprve po vydání tohoto povolení výhradní ložisko v daném dobývacím prostoru dobývat. Ke stanovení dobývacího prostoru tak není např. vyžadováno ani vyřešení střetů zájmů s účastníky řízení, ani zajištění soukromoprávních titulů k využití pozemků nezbytných pro realizaci hornické činnosti. K řešení střetu zájmů dochází až v řízení o povolení hornické činnosti, pro které zákon také šířeji vymezuje okruh jeho účastníků. Ze samotné skutečnosti, že byl stanoven dobývací prostor, nadto nelze bez dalšího dovozovat kladný výsledek správního řízení o povolení hornické činnosti. Žalovaný uzavřel, že právo na samosprávu není absolutní, přičemž z příslušné právní úpravy nelze dovozovat, že by územně samosprávné celky měly mít privilegované (procesní) postavení.

[6] Ke kasační stížnosti se vyjádřila také osoba zúčastněná na řízení I) - České šterkopísky spol. s r.o., která měla ve shodě s krajským soudem za to, že stěžovatelé nejsou osobami, které by byly vydaným rozhodnutím o stanovení dobývacího prostoru přímo dotčeny na svých právech. Stěžovatelé nebyli účastníky řízení o stanovení dobývacího prostoru dle § 28 odst. 2 horního zákona. Obce, jejichž územní obvody mohou být stanovením dobývacího prostoru dotčeny, byly účastníkem řízení pouze do 31. 12. 2012, tj. do novelizace provedené zákonem č. 350/2012 Sb., kterým byl okruh účastníků zúžen. V této souvislosti osoba zúčastněná na řízení citovala z důvodové zprávy vztahující se k uvedené novele zákona, z níž vyplývá, že „*ustanovení § 28 odst. 2 horního zákona, které rozšiřuje okruh účastníků o obce, jejichž územní obvody mohou být stanovením dobývacího prostoru dotčeny, nemá logickou oporu, nenachází obdobnou úpravu ani ve stavebním zákoně, je neurčité a ne hospodárné. Jeví se proto účelné v rámci novely stavebního zákona (a s tím spojených změn horního zákona) uvedený nedostatek napravit. Úprava okruhu účastníků řízení by měla vycházet z objektivní potřeby harmonizovat při územním rozhodování okruh účastníků řízení obdobně, jako je tomu v § 85 stavebního*

zákona“. Osoba zúčastněná na řízení dále poukázala na skutečnost, že navzdory uvedeným závěrům stěžovatelům nic nebránilo zajistit si účastenství v řízení včasnou aktivitou dle § 9c odst. 3 písm. a) zákona o posuzování vlivů, což však na rozdíl od jiných jednotek územní samosprávy neučinili. Stěžovatelům v uplatnění jejich domnělých práv nikdo nebránil, postačovalo pouze, aby se do řízení včas přihlásili. Pokud tak v důsledku vlastní liknavosti či nezájmu neučinili, musejí nést s tím spojené důsledky. Ostatně, i v navazujícím řízení o povolení hornické činnosti (bude-li v budoucnu zahájeno) se stěžovatelé budou moci přihlásit jako jeho účastníci, učiní-li tak včas a splní-li podmínky příslušných ustanovení zákona o posuzování vlivů. Stěžovatelé se mylně domnívají, že mají ve správním řízení výjimečné postavení „automatického“ účastníka řízení (s čímž souvisí i otázka posouzení jejich postavení jako osob zúčastněných v navazujícím soudním řízení). Přiznání privilegovaného postavení by bylo v rozporu s principem rovnosti účastníků řízení, resp. se zásadou rovnosti stran, která je základem spravedlivého procesu. Dle názoru osoby zúčastněné na řízení I) proto není (a nemůže být) podstatné, zda je v konkrétním případě dotčenou osobou územně samosprávný celek nebo soukromá osoba, nýbrž jen ta skutečnost, zda naplňuje podmínky pro přiznání postavení osoby zúčastněné na řízení, či nikoli.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[7] V posuzované věci kasační stížnost směřuje proti usnesení, kterým krajský soud rozhodl, že stěžovatelé nejsou osobami zúčastněnými na řízení vedeném u krajského soudu pod sp. zn. 31 A 112/2020. Z předloženého spisu krajského soudu Nejvyšší správní soud zjistil, že téhož dne, kdy mu byla doručena kasační stížnost stěžovatelů (tj. dne 6. 10. 2020; k poštovní přepravě byla kasační stížnost podána dne 5. 10. 2020), krajský soud rozhodl ve věci samé rozsudkem ze dne 6. 10. 2020, č. j. 31 A 112/2020 - 404, který nabyl právní moci dne 15. 11. 2020.

[8] Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že skončení řízení před krajským soudem představuje neodstranitelný nedostatek podmínky řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o tom, že ten, kdo se domáhá postavení osoby zúčastněné na řízení, touto osobou není (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2015, č. j. 9 As 181/2015 - 90). Soud totiž nemůže rozhodovat, zda určitá osoba má mít postavení osoby zúčastněné na řízení, které již bylo pravomocně skončeno.

[9] V usnesení ze dne 24. 8. 2016, č. j. 8 As 124/2016 - 25, pak Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost směřující proti usnesení krajského soudu, že stěžovatel není osobou zúčastněnou na řízení (s odůvodněním, že v mezidobí krajský soud pravomocně rozhodl ve věci samé), rovněž v případě, kdy proti rozsudku krajského soudu byla ještě před rozhodnutím Nejvyššího správního soudu podána kasační stížnost. I za této situace Nejvyšší správní soud konstatoval, že *„skončení řízení před krajským soudem představuje neodstranitelný nedostatek podmínky řízení (...)“*. Zároveň podotkl, že *„uvedený závěr neznamená, že by osoba domáhající se postavení osoby zúčastněné na řízení zůstala po skončení řízení před krajským soudem bez možnosti dosáhnout nápravy případného pochybení krajského soudu. V takovém případě je oprávněna podat kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu ve věci samé, v níž může namítnout vadu řízení před krajským soudem spočívající v tom, že s ní krajský soud nejednal jako s osobou zúčastněnou na řízení, přestože jí takové postavení náleželo“*.

[10] Soudní řád správní totiž na uvedené situace pamatuje, neboť umožňuje opomenuté nebo krajským soudem „odmítnuté“ osobě zúčastněné na řízení podat kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu ve věci samé, a to ve lhůtě stanovené § 106 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), kterou taková osoba má k napadení rozhodnutí, jímž se řízení před krajským soudem končí. Podle tohoto ustanovení zákona platí,

pokračování

že osobě, která tvrdí, že o ní soud nesprávně vyslovil, že není osobou zúčastněnou na řízení, a osobě, která práva osoby zúčastněné na řízení uplatnila teprve po vydání napadeného rozhodnutí, běžší lhůta k podání kasační stížnosti ode dne doručení rozhodnutí poslednímu z účastníků. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

[11] Jakkoli tedy postup krajského soudu, který nevyčkal výsledku řízení o nyní posuzované kasační stížnosti, může vzbuzovat pochybnosti o jeho vhodnosti, nemění to nic na závěru o odpadnutí podmínek řízení před Nejvyšším správním soudem. Vytýkanou vadu spočívající v tom, že stěžovatelům nebylo v předchozím soudním řízení přiznáno postavení osob zúčastněných na řízení, by totiž bylo možné napravit v řízení o kasační stížnosti podané stěžovateli proti rozsudku ve věci samé (viz již v citovaná usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 9 As 181/2015 - 90 a č. j. 8 As 124/2016 - 25); v daném případě tedy v kasační stížnosti stěžovatelů směřující proti rozsudku krajského soudu ze dne 6. 10. 2020, č. j. 31 A 112/2020 - 404.

IV. Závěr a náklady řízení

[12] Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost stěžovatelů odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s., neboť pravomocné ukončení řízení ve věci samé před krajským soudem představuje (s ohledem na absenci předmětu řízení) neodstranitelný nedostatek podmínek řízení.

[13] Výrok o náhradě nákladů účastníků řízení o kasační stížnosti je odůvodněn § 60 odst. 3 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

[14] Osoby zúčastněné na řízení nemají dle § 60 odst. 5 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení, neboť jim soud v průběhu řízení neuložil žádnou povinnost, v jejíž souvislosti by jim mohly vzniknout náklady řízení; a osoby zúčastněné na řízení ani nenavrhlly přiznání jiných nákladů zvláštního zřetele hodných.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. února 2021

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu